

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
ORIOL HUGUET, director general
JOSEP PLANAS, director financer
ESTHER CARALPS, directora de màrqueting i comunicació
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
JOAN SERRA, cap de sistemes

**POLÈMICA SOBRE LA MOSTRA
'LITERATURES DE L'EXILI'**

D. Sam Abrams

Poeta, assagista i traductor

EN SÍNTESI

Oleguer i la selecció

Un cop

D'entrada he de dir que m'alegro que els professors Maria Campillo i Francesc Vilanova hagin fet servir el seu dret de rèplica i hagin pres la iniciativa de contestar al meu article sobre l'exposició *Literatures de l'exili* publicat en aquesta mateixa secció dies enrere. La secció de Diàleg d'aquest diari és un bé de luxe que tenim els ciutadans del país perquè no és el feu particular de ningú i està obert a tothom, com demostra la publicació ara de dos articles absolutament oposats sobre un sol tema. És un bé de luxe que no sempre sabem apreciar o explotar correctament.

DIT AIXÒ, CONTESTARÉ A L'ARTICLE DELS DOS professors de la UAB i membres de l'assessoria científica de la mostra en qüestió. I ho faré començant pel final, on els dos professors m'acusen d'utilitzar l'exposició com a pretext per ventilar la meua animadversió personal contra el comissari en cap, Julià Guillaumon, i el servei d'exposicions del CCCB. Aquesta acusació és falsa i hi voldria respondre amb una pregunta: ¿per què en aquest país quan expresses legítimament una opinió divergent per mirar de suscitar diàleg invariablement la discussió intel·lectual acaba descarrilant cap al terreny de qüestions personals i les idees aviat es perden completament de vista?

A L'INICI DEL SEU ARTICLE CAMPILLO I VILANOVA em titllen de poc subtil i afirmen que no he volgut o sabut llegir el subtext del discurs expositiu, que reflecteix "les principals qüestions que l'exili ha suscitat en el pensament contemporani". Aleshores m'agradaria que m'expliquessin els vincles entre el discurs de la seva exposició i el concepte d'Absolut creat pel narrador, crític i pensador Maurice Blanchot per fer entendre que tot allò que està relacionat amb la lluita contra els totalitarismes dels anys 30 mai prescriu i sempre representa una possibilitat latent davant la qual hem d'estar constantment en guàrdia.

TAMBÉ ELS DEMANARIA QUE M'INDIQUESSIN on surten les idees exposades pel mateix Blanchot a *L'écriture du désastre* sobre les terribles dificultats literàries a l'hora d'intentar fixar sobre el paper les experiències de la guerra, els camps de concentració i l'exili, unes dificultats que sovint desemboquen en un fracàs o una impossibilitat. Dos exemples ben il·luminadors: Mercè Rodoreda va compondre *Quanta, quanta guerra* entre 1976 i 1978 i Agustí Bartra va redactar quatre vegades *El Crist de 200.000 braços* entre 1941 i 1974.

I FINALMENT VOLDRIA TENIR CONEIXEMENT DE LA presència de les idees del pensador Emmanuel Lévinas desenvolupades a les seves obres mestres *Totalité et infini* i *Autrement qu'être*, dos documents imprescindibles sobre la profunda i transformadora experiència de l'alteritat. Sense les idees de Lévinas sobre l'existència real de l'Altre i la nostra greu responsabilitat davant l'Altre com a eix vetebrador de la nostra subjectivitat i la nostra vida no es pot entendre l'evolució moral, política i artística de molts dels que van passar per l'exili, com ara Carles Riba o Joan Oliver/Pere Quart, per posar dos exemples ben eloqüents.

LLUÏSA JOVER

“Precisament per això em queixo: hi falten idees crucials, esdeveniments crucials, personatges crucials i paisatges crucials”

A CONTINUACIÓ, CAMPILLO I VILANOVA EM retreuen que no em faig càrrec que una exposició mai és “un repertori exhaustiu... ni una suma de monografies: implica una tria i una subjecció al discurs”. Ho entenc perfectament i justament pel fet de disposar d'un nombre limitat d'elements cal que aquells elements siguin fonamentals i decisius, i també cal que el discurs expositiu al qual estan sotmesos sigui una síntesi equilibrada i acurada del tema principal. Precisament per això em queixo: hi falten idees crucials, esdeveniments crucials, personatges crucials i paisatges crucials.

A TALL D'EXEMPLE, DEIXEU-ME PREGUNTAR, per l'amor de Déu, com es pot fer una exposició que es digui *Literatures de l'exili* (en plural per més inri) sense que Teresa Pàmies i obres seves sobre l'exili com *Testament a Praga* no hi tinguin un gran

protagonisme. O, tant que els dos professors es vanaglorien de la cobertura del primer exili, com es pot obviar un moment tan decisiu i tan il·luminador com la fonda crisi moral que va patir Anna Murià en passar la frontera i adonar-se de la magnitud de la desfeta i la seva pròpia responsabilitat per haver-hi contribuït des de la política i la literatura. Aquesta crisi i moltes altres coses essencials sobre l'exili estan recollides a la seva novel·la *Aquest serà el principi*, una altra obra indispensable deixada de banda.

A MÉS, HI TORNO A INSISTIR: L'EXILI TÉ UN ABAST geogràfic molt més gran que França i l'Amèrica Llatina. Una exposició d'aquest tipus és una experiència educativa per als visitants, de manera que els elements s'han de triar pel seu pes intel·lectual i no per la seva vistositat o interès exclusivament històric. (Per cert, el terme *historicisme* es refereix a un sistema metodològic inaugurat per J.J. Winckelmann al camp de l'art al segle XVIII.)

EN UN GEST DE GRÀCIA FÀCIL Campillo i Vilanova titulen el seu article *Play it again, Sam*. Si anem a la cita exacta de la pel·lícula de Curtiz, veurem que la coprotagonista demana de manera seductora al llegendari pianista “*Play it once, Sam*”, “*Toca-la un cop, Sam*”. I és això el que vaig demanar i continuo demanant, que toquin la cançó de l'exili només una vegada, però que sigui de veritat, en tota la seva tràgica plenitud humana i artística, sense rebaixes intel·lectuals i prejudicis literaris. Toquin-la un cop, Maria Campillo i Francesc Vilanova.

Marçal
Sintes

Oleguer Presas és un futbolista que trenca alguns clixés que tots tenim sobre els futbolistes. Un dels clixés que trenca és el del futbolista a qui ni li interessa la política, ni en sap res ni s'hi fica. El senyor Presas hi té interès, en sap i quan vol s'hi fica. És conegut que el jugador s'ha pronunciat reiteradament a favor de les seleccions nacionals catalanes. El defensa del Barça ha estat ara cridat per participar en una “jornada de convivència” amb la selecció espanyola. I s'ha desfermat la polèmica. Mentre els mitjans de comunicació de Madrid, de dretes –sobretot– però també dels dits *progressistes* han començat a assetjar el sabadellenc i les seves idees fins a arribar a l'insult, alguns sectors del nacionalisme català reclamen al jugador que, si Luis Aragonés el convoca, rebutgi vestir-se amb la samarreta vermella de la selecció espanyola. Diumenge al Camp Nou hi havia penjada una pancarta que deia: “Oleguer, no hi vagis”. És a dir, se li reclama puresa total i sacrifici absolut. Trobo que amb qui s'hauria de ser exigent és amb els que, quan es tracta de mullar-se, encara que sigui mínimament i sense córrer cap risc, fan veure que són sords. I deixar que Oleguer Presas, que ha fet i fa prou, decideixi amb llibertat i sense pressions. Si a un dels pocs futbolistes d'elit que han tingut la valentia de donar la cara per les seleccions els mateixos partidaris de les seleccions li amarguen la vida, aleshores ja podem plegar. No sols perquè seria una injustícia flagrant, sinó també perquè ja em diran qui s'apuntarà a una causa que maltracta els que en són participants i còmplices.

m.sintes@hotmail.com